

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Kontakt saksbehandler

Stig Sandring, 51568931

Att.Hanssen, Kjersti

Rapport - Bruk av handlingsplanmidler til elvemusling i Rogaland 2022

Vi viser til e-post av 25.02.2022 og brev datert 09.06.2022 fra Statsforvalteren i Trøndelag med svar på vår søknad om handlingsplanmidler for elvemusling i 2022. Statsforvalteren i Rogaland fikk tildelt kr 40 000,- i tilskudd.

Kurs i DNA-prøvetaking av elvemusling

Statsforvalteren i Rogaland har benyttet de tildelte tilskuddsmidlene i sin helhet til gjennomføring av kurs i prøvetaking av DNA fra elvemusling. Tilskuddet gikk til å dekke utgifter for Jon Magerøy for én kursdag, reiseutgifter, materialkostnader, DNA- ekstraksjon av prøvene, samt utforming av en «Instruks for prøvetaking». Ettersom dette tiltaket er en pilot i Norge mente vi det var hensiktsmessig at det ble laget en instruks/veileder som kan brukes av andre som skal ta denne type prøver.

Kurset og opplæringen ble avholdt i Kvasseheimsåna den 07. juni 2022. Jon Magerøy fra NINA holdt kurset og utarbeidet i ettertid en «instruks for prøvetaking» som er vedlagt dette brev. På kurset deltok alle fire vannområdekoordinatorene i Rogaland, samt tre personer fra Statsforvalteren i Rogaland sin miljøvernavdeling.

Det ble tatt DNA-prøver av 60 elvemusling fordelt på 3 ulike stasjoner i Kvasseheimsåna. Den faglige bakgrunnen for valg av denne tilnærmingen var at vi ønsker å undersøke om det er en eller to bestander av elvemusling i henholdsvis øvre og nedre del av vassdraget. DNA-analysene vil kunne gi en indikasjon på om det er ørretmusling i øvre del, i tillegg til laksemusling i nedre del.

Vår umiddelbare erfaring etter opplæringen var at det ikke var så enkelt å ta disse prøvene på en skånsom måte som vi hadde oppfattet på forhånd. Det kreves et godt håndlag med muslingene, for å unngå skader under åpning og prøvetaking. Dette tilsier etter vår mening at det bør være et krav om opplæring og trening for personer som skal utføre denne type prøvetaking i felt.

Bakgrunn og formålet med prosjektet

Nasjonal handlingsplan for elvemusling har sikring av DNA-prøver som et prioritert tiltak. Det vises til at innsamling av DNA fra et flertall av elvemuslingpopulasjonene i Norge er viktig for å beskrive

den genetiske strukturen mellom ulike lokaliteter og populasjoner.

Formålet med vårt pilotprosjekt er å gi personer hos Statsforvalteren og i vannområdene kompetanse, trening og utstyr som er nødvendig for å sikre DNA-prøver fra bestander av elvemusling i Rogaland. Vi anser genetisk kartlegging som en viktig og fremtidsrettet form for kartlegging og overvåking av våre elvemuslingbestander. Sikring av DNA er trenger ikke å være et kostbart tiltak sammenlignet med annen tradisjonelle kartlegging- og overvåkingsmetoder. I første omgang vil vi prioritere å sikre DNA fra små bestander som er i fare for å forsvinne i nær fremtid. Genetiske analyser er også viktig for kartlegging av vertsart (laksmusling eller ørretmusling), noe som er avgjørende for videre forvaltning av bestandene. Videre vil genetiske analyser av slektskap være viktig for kultiveringstiltak og tiltak som innebærer flytting av muslinger.

Faktura fra NINA

SF i Rogaland har betalt faktura fra NINA på 40 000 NOK eks mva. Vi sendte så refusjonskrav til SF i Trøndelag. SF i Trøndelag har betalt vår faktura nr. 0001369685 den 16.09.2022 (40' ekskl mva). For ordens skyld legger vi likevel ved faktura fra NINA i denne rapporteringen.

Kit for DNA-prøvetaking

Tilskuddsmidlene fra Statsforvalteren i Trøndelag var ikke tilstrekkelig til å dekke kostnadene med innkjøp av kit for prøvetaking og DNA-isolering. Vi fikk likevel midler fra andre kilder til å kjøpe inn prøvetakingsutstyr inkludert DNA-isolering fra NINA til kr 30 000,- Vi vil dermed være klare for å kunne ta DNA-prøver fra bestander av elvemusling i 2024.

Det er viktig å presisere at vår «kit» ikke inkluderer genetikkanalyser av prøvene, kun sikring av DNA for fremtidig analyser. Vi erfarer at vi har mistet minst én elvemuslingbestand i Rogaland de siste 10 årene (Høleåna ved Ims). Vi ser det derfor som viktig å prioritere sikring av DNA for fremtiden fra andre mindre bestander som vi frykter vil forsvinne i nær fremtid. Statsforvalteren er derfor takknemlig for at vi fikk handlingsplanmidler til dette pilotprosjektet i 2022.

Figur 1. Bilder fra kurs i DNA-prøvetaking av elvemusling i Kvasseheimsåna 2022.

Planer for 2023

I 2023 vil vi søke om midler til videreføring av miljø-DNA kartleggingen av elvemusling som vi ikke fikk midler til i 2022. Resultatene av miljø-DNA kartleggingen har vist seg som svært avgjørende for vår progresjon i elvemuslingarbeidet i Rogaland. Videre vil vi søke om midler til visuell kartlegging av områder/lokaliteter som miljø-DNA eller tips og observasjoner peker mot. I 2023 ønsker vi å trekke vannområdekoordinatorene sterkere inn i arbeidet med elvemusling. Ikke minst med hensyn til tiltak. De har vært svært sentrale i sjørretprosjektet i Rogaland og sikret fremdrift og gode resultater i en rekke habitattiltaksprosjekter i elver og bekker. Det kan også nevnes at Steinar Kålås i

Rådgivende Biologer er i ferd med å ferdigstille en kunnskapsstatus med forslag til strategi for videre arbeid med elvemusling i Rogaland.

Med hilsen

Einar Heegaard (e.f.)
fagleiar natur

Stig Sandring
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Vedlegg 1. Innstruks for prøvetaking av DNA fra elvemusling - NINA
- 2 Vedlegg 2. Faktura NINA Kurs DNA prøvetaking